

Een koor dat blaft én reflecteert

De muziek bij Escorial

Van zestiende-eeuwse werken van Orlandus Lassus nieuwe composities van George Alexander van Dam: Escorial wordt gelardeerd met muziek die de sfeer van grimmig verval nog meer in de verf moeten zetten. Maar hoe doe je dat dan? We vragen het aan Jens Van Durme (Collegium Vocale Gent), George Alexander van Dam (componist) en Marnix De Cat (repetitor).

Jens Van Durme, artistiek coördinator van het Collegium Vocale Gent: ‘Initieel zocht ik polyfone muziek die een direct verband had met het Spanje uit de tijd van Filips II. Toen Josse De Pauw me duidelijk maakte welke richting hij heen wilde met zijn stuk, heb ik Orlandus Lassus (1532-1594) voorgesteld. Het is een universeel componist. Ik heb de Lectiones Sacrae Novem ex Libris Hiob voorgesteld omwille van hun beschouwende, reflecterende karakter. Het gaat om vierstemmige muziek, die in een scenische setting voldoende helderheid kan behouden. Daarnaast brengen we ook nog enkele wereldlijke werken van Lassus.’

George Alexander van Dam zorgt dan weer voor hedendaagse composities:

‘Honden en klokken zijn heel aanwezig in Escorial. De Latijnse namen van de hondensoorten (nachthonden, windhonden, angsthonden) worden vaak als ritmische bouwstenen door het koor gezongen. We hebben geopteerd om geen voorafopgenomen materiaal te gebruiken. De klokkengeluiden worden voortgebracht door elektronische real-time transformatie, gemodeleerd op de grote klok in de Kreuzkirche te Dresden. Mijn werken hebben een polyfone textuur, maar je mag ze zeker niet zien als neorenaissance. Daarbij heb ik wel rekening gehouden met de prachtige toongeving – heldere timbre zonder vibrato – van Collegium Vocale Gent.

Marnix De Cat (zanger, dirigent, componist) studeerde de werken met het Collegium Vocale in: ‘De combinatie van hedendaagse muziek met polyfonie geeft een bijzonder effect. Van Dam heeft stukjes tekst uit het werk van De Pauw naar het Latijn doen vertalen, en daardoor is het Latijn het bindmiddel tussen beide muziekstijlen geworden. Zijn stukken zijn soms als intro of als outro bij Lassus geconcipieerd, maar evenzeer hebben ze een reflecterend karakter. Hoedanook bewegen Lassus en Van Dam zich in twee totaal verschillende toontalen. Dat zorgt dus sowieso voor grote contrasten.’

Moet de muziek de sfeer van het stuk juist versterken of eerder voor contrast zorgen?

Jens Van Durme: ‘Lassus’ wereldlijke stukken – zoals Sauter Danser – maken de sfeer onwezenlijker. Ze intensifiëren het macabere van de dansende beul. De Lectiones zijn dan weer vooral stabiliserend en beschouwend. Het deed me trouwens plezier om te zien hoezeer Josse De Pauw aangenaam verrast werd door de poëtische schoonheid van de Latijnse teksten van Lassus’ werk.’

George Alexander van Dam: 'De rol van het koor is hier veelal die van 'de mensen'- wel in lagen opgebouwd, enerzijds als abstracte bron van geluiden of muziek en anderzijds - zoals in opera – in hun eigen rol.

Wisselen tussen polyfonie en hedendaags én nog eens zelf op de scène staan: hoe groot is het engagement van de zangers?

Marnix De Cat: 'Ik moet zeggen dat we allemaal toch wat geschrokken zijn toen we de werken van Van Dam te zien kregen: ze zijn moeilijker dan we eerst gedacht hadden. Terwijl Lassus vierstemmig is, durft Van Dam zelfs tot twaalfstemmig te gaan. Het engagement van de zangers zal dus zeer hoog zijn. En de switch tussen Lassus en Van Dam is voor hen echt geen sinecure. Ze moeten op hun tippen staan voor deze muziek, maar het is daardoor ook des te leuker om doen.'

Aart De Zitter